

V c
3835

h.3

h. 33, 40³⁹

I, 395.

R E S P O N S U M

serium & extortum

V c
3835

Ad Epistolam planè stupendam,

Quæ ad

SERENISSIMUM

ac Potentissimum Ele-

ctorem Saxonix

Dn. Jacobo à Grünthal, in

Voigstedt, Consiliario Electorali Bel-

lico, & Commissario Generali, Nec

non Incluti Comitatus Mansfeldi-

ci Inspectore primario,

P R O

S. Cæsarea Majestate deferenda,

Expeditione cœptâ cohibenda

Et Doctoris Hoe, ceu piacularis cujusdam

victimæ mactatione promovenda,

Conceptis quidem verbis scripta, sed ma-
litiosissimè, fingitur.

Inspice Lector, & expende,

non pœnitebit.

A N N O 1711

L I P S I Æ,

Typis & Sumptibus Abrahami Lambergi, & prostat

apud Gothfrid Grosium.

C U M P R I V I L E G I O.

3

*Alutem in DOMINO. Magnâ
me tuum Epistolum effeci letis
tiâ, Nobilissime, & splendidis
sime Domine Grünthali: tum
quod Ag. Πολικώλατος illas scurræ
cu;usdam, & Tenebrionis Calvi
nistici pagellas mihi communica
vit: tum quod honoris: um T. Do
minat. de me, iudicium, & per
quàm mihi propensum animum proluxè demonstravit. Va
go quidem fama susurro audij, sub tuo nomine epistolam
quandam spargi dehortatoriam: quâ Serenissimum nostrum
Electorem partim adversus me concitare, partim in cœptâ
expeditione bellicâ cohibere contendas; sed exemplar illius
nancisci nondum potui. Nunc verò postquam abs Te trans
missam legi, ad meretriciam Calvinianæ spiritus frontem, &
propudiosam Sycophantæ illius, quicumq; tandem sit, impu
dentiam, totus exhorruui. Facile n. crediderim, mi Nobi
lissime Domine Grünthali, ne per febrim quidem, (uti
scripsisti, & coràm α γιωσ recensuisti) talia somnare Te po
tuisse, qualia tibi affinguntur, adversus Electorem poten
tissimum, & me, jam olim Tibi amicissimum, eructata con
vicia. Sed probè novisti, solemne quod sit furiosis, & in de
sperationis novaculâ constitutis Sacramentarijs, mentiri,
ac exquisitissima quaq; mendacia, ad sudorem usq; fingere,
ut caussa saltem sua deplorata velificari, & Bonorum vita,
fama, ac saluti, insidiari queant. Quemadmodum n. ex
contusi bovis visceribus putridis aculeata examina efferve
scunt*

cunt, ita mirum non est, vapulante undiq, & q. confuso Bestia Sacramentaria cadavere, ut densa vesparum acies erumpat. Metuunt nimirum, ne nudum proster

Et piper, & quicquid chartis amicitur ineptis.

Atramento itaq, atram suam bilem prodere, & atro carbo ne figmentorum, candidissima pectora conspurcare cupiunt. Vidimus superiore anno proximo aliquot nequitia hujus Calvinistica documenta insignia. Jam enim typis excusa circumferebatur virulentissima Procerum & Statuum Superioris Lusatiae ad Serenissimū nostrū scripta epistola; quae tamen à statibg inclytis nunquam per quenquam transmissa, nec pro sua usq, huc ab illis agnita & recepta fuit.

Mox litera satis acerba, & comminatoria per totam Europam spargebantur, quas contra S. Caesar. Majest. pro Septemviro Palatino, & Bohemis Serenissimus Rex Daniæ ad Serenissimum nostrum Electorem exaraverit. Pura verò puta, & putidissima fuisse figmenta, Rex ipsemet Serenissimus, suis excusatorijs abundè ostendit.

Quid mirum igitur Splendidissime Domine Grünthausli, insanos illos homines, ejusmodi scriptum & Tibi assignare, quod veritati ipsi naturaq, Tua ac ingenio prorsus & τὸ πρῶτον est contrarium, cum ne Regibus quidem vel alijs Magnatibus pepercerint? In ea n. proh dolor incidimus nunc tempora, quibus liberè non tantum, sed & licenter, tum lingua, tum calami hominum, in innocentes grassantur. Quem neq, Melitus, neq, Anytus perimere valet, Eum calumnia, (qua est κατ' ἔργον τὸ εἰς ἐπινοίας ὑπομένειν, vel accusatio quaedam e mentita) perimere tentat. Et quamvis calumniatori non semper obrectandi materia succurrit: mentem tamen bonam, maliq, nihil meritam, obstrigilare, & Theonino dente carpere totus conatur. Interim soletur nos intemerata, & minimè cauteriata nostra conscientia, qua eminus quidem oppugnari, sed intus expugnari nequit.

Nec

Nec puto inter bonos & cordatos reperitum iri quena
quam, qui persuaderi sibi patiatur, epistolam, qua sub tuo
nomine circumfertur, abs Te, Viro perspectæ fidei & mo-
destiæ, esse profectam. Nulla enim planè erga Electorem con-
spicitur in eà humiliatio; nulla, & ne minima quidem Reve-
rentia; imò incredibilis potius & fermè incomparabilis tum
animi impotentia, tum frontis impudentia: Cum ta-
men ita Deus & Natura te formaverit, ut cultu & subjeeti-
one erga tantum Electorem Nemini mortalium facile cedas.
Tot verò in Electorem execranda convicia, totq; obtrectatio-
nes nefandas illud continet Pseudepistolium Calvinisticum,
ut sine horrore, & concussione mentis, ne legere quidem, ne-
dum scribere ea te posse existimem.

Quid quòd Sycophanta Anonymus, cui talia libuit com-
minisci, figmentum suum Joricis instar ipsemet evidenter pro-
dit. Neq; n. diem, qua Electori ita insultaveris, neq; locum,
ex quo, vel Tabellarium per quem tot plaustra criminatio-
num Dn. tuo Clementissimo transmiseris, annotare potuit.
Et adjurare ipsemet Tenebrionem ausim. si gutta sanguinis
germani superest, ut defectus istos plausibiliter saltem, ne-
dum solide, & invictè suppleat, quod ad Calendas Gracas cere-
so futurum credo. Interim

Conscia mens recti fama mendacia temnat.

Notior & celebrior es, Nobilissime Dn. Günthali, mula-
tarum virtutum nominib; quàm ut tale insulsum, crassum,
horridum, & omni prorsus ratione vacuum scriptum ad Elec-
torem presertim illum, sub cujus Clementis, tutela vi-
vendū Tibi & tuis est, direxisse Te, ullus saniora mente præ-
ditus, vel ad momentum suspicari, nedum credere possit.

Sed quid ago, quòd Tibi solatium suggero: quem excelsò
animo ejusmodi mendacia videre, & non secus, ac si Asinus
calcem impegisset, curare scio.

Ego quoq; ad calumnias virulentas Sacramentari-
rum adeo occallui, ut vix amplius, quicquid de me etia-
mentiantur profani homines, expalleſcam.

Non tamen frena nimis laxanda ſunt maledicentia
Calvinistica: ſed petulantia iſta ſeverè caſtiganda, & fas
me bonum (quod precioſius ipſa vitâ, meritò habetur) maſcu-
lè aſſerendum eſt.

Quapropter veniam mihi dabis, Nobiliſſimæ Vir, ſi
paulò fuſius cum Authore Paſquilliagam: Neq; n. vel Tul-
lius, vel Demosthenes perſuadebunt, apicem, aut jota unum
abs Te dictatum, vel ſcriptum fuiſſe: Sycophanta potiùs qui-
dam Calvinisticus, ut bilem ſuam adverſus Electorem nos-
trum, & me liberiùs exoneraret, tui nominis auctoritate fu-
cum ſimplicioribus facere, & ejuſmodi nimbum mendacio-
rum exhalare voluit. Cum Anonymo itaq; illo Tenebrione,
& mendaciorum Architecto jam mihi res ad horula ſpacis
um, tuâ pace, erit.

Prodire autem Te, quisquis es, prodire inquam, & au-
res arrigere cupio: ut intelligas, quo impulſore talia finxe-
ris, & quæ atrociffima convicia, tum adverſus Sereniſſi-
mum Saxonix Electorem, tum adverſus alios, potiſſi-
mùm verò me Jeſu Chriſti ſervum, eructaveris.

Ob oculos verſari debebat Tibi interdictum Domini:
Dijs non detrahes. Exod. 22. In cogitatione tua Regine
detrahas, Eccles. 10. Et illud; nolite tangere unctos me-
os. Pſal. 105. Sed quàm alto ſupercilio univerſas dehortatio-
nes ſacras & politicas deſpexeris, tuarum blaſphemiarum &
mendaciorum exhalata popina luculenter teſtatur. Recol-
lige n. animo tuo lapillos temeritatis, & crudelitatis, quos
in commentitiâ tuâ Epistolâ projecisti. Sereniſſimo Ele-
ctori Saxonix, nequiter, & inanditâ proterviâ imputas.

I. In-

1. Institutum, quòd calidus sanguis fuderit.
2. Caliginem.
3. Inscitiam.
4. Quòd malè stet à partibus Imperat. Ferdinandi.
5. Quòd suis viribus confidat.
6. Quòd suasu Doctoris Hoe arma arripuerit.
7. Quòd iniquè illa apprehenderit.
8. Quòd pessimo fundamento & corruptâ voluntate, amicitiam cum Imperat. Ferdinando contraxerit.
9. Quòd pueriliter sibi persuaderi patiatur, Ferdinandum non meritò affligi.
10. Quòd Doctori Hoe temerè credat.
11. Quòd ei inconsultè indulgeat.
12. Quòd stultè ipsum sequatur.
13. Quòd subitis impulsibus commotus, & concussus sua pericula non dispicere valeat.
14. Quòd ob errorem, qui vanis concitatus imaginibus, culpæ se implicaverit.
15. Quòd ferre queat concionatorem suum Aulicum in Consilio politico reperiri.
16. Quòd jugum cum meretrice Babylonica trahat.
17. Quòd

17. Quòd Iberi ferociam, fastum, superstiti-
onem & pervicaciam alat.
 18. Quòd in propriæ religionis socios sæviat.
 19. Quòd causis levissimis facem furoribus
ministret.
 20. Quòd proditores in sinu foveat.
 21. Quòd fati ordinem & jura invertere, aut
remorari satagat. Imò, quod auditu maximè hor-
rendum est, hunc ipsum Electorem Saxonæ, tu
bipedum nequissime proclamas
 22. Tyrannum.
 23. Idololatrarum protectorem.
 24. Religionis spoliatorem.
 25. Sacrilegiorum patronum.
 26. Viciniæ turbatorem.
 27. Naturæ tortorem.
 28. Et Carnificem. Ominaris porrò,
 29. Fieri posse, ut dedecore Filiorum mortu-
us pœnas Elector rependat, quas vivus effuge-
rit.
 30. Vitreas præfagis fortunas Electoris futu-
ras, cùm stricturæ armorum splenduerint.
 31. Nec diu pro Cæsare Electorem belligera-
ri posse.
 32. Nimum in militiam adfectum Electo-
ris, Reipubl. prævaricaturum, & subditorum
facultates opulentissimas præcipitaturum.
- Impu-

- Imputas præterea Serenissimo Electori.
33. Quòd nimio operè sibi ob unius oppiduli demolitionem placeat, & cristas erigat.
34. Quòd cædibus in immeritos, aut leviter noxios sæviat.
35. Quòd fatuus meritò censeatur, si fatum ab Austriacis propulsare d. sudaverit.
36. Quòd Ferdinando militet, ut Hispanicæ libidini satis fiat, & Pontifici Romano benè esse liceat.
37. Quòd militet, ut jurisdictio Papalis retineatur, & conservetur.
38. Quòd Hispanico nomini faveat, & Germaniam nostram, Legum domicilium, literarum gymnasium, Curiam dignitatum, verticem mundi, libertatis patriam, Iberiæ omnium legitimarum societatum nocentissimæ pesti postponat.
39. Quòd Diabolicæ Hispaniæ stabilitatem polliceatur.
40. Quòd præstaret, ut Elector sibi ac suis violentas manus afferret.
41. Quòd aliis Augustanæ Confessionis Principibus non absq; causa in religione suspectus sit.
42. Quòd faciat, quæ Theologi VVitebergen-
B
geneses

genses damnant, Jenenses dissuadent, Agnati principes averfantur.

43. Quòd in gratiam Papistarum parentes liberis, nepotes avis, maritos uxoris, uxores maritis, Clientes Patronis, heros ministris, urbes Templis, templa sacerdotibus, montes gregibus, campos frugibus orbos relinquat.

44. Quòd tantam reprehensionem mereatur, quantam laudem olim Elect. Mauritius meritus fuit, cum Carolum V. Imperat. honestè & alacriter desereret. Insuper hortaris, ut serenissimus Elector

45. Iram ac odium excutiat.

46. Sæva iussa, continuas accusationes, fallaces amicitias, perniciem innocentum, & easdem exitij sui causas conjungere desinat.

47. Crudelitatis quoq; horridū habitū, truculentam faciem, violentos spiritus, vocē terribilem, os minis & cruentis imperijs refertū exuat, & deponat, quæ Daniel Eremita non minùs acutè, quàm rectè quondam in ipso notaverit.

48. Deniq; ut subditis suis parcat, & æquâ humanitate pressos audiat.

Horrescat cælum, contremiscant elementa omnia. Quis tam profligata audacia hominem sub sole reperiri crederet, qui tanto Electori, tam religioso, & optimo Maximo Principi adeò insultare audeat, nisi pro dolor δαμνία ζόμειον istū scuram

ram alicubi in turba & cœtu malignantium palparemus. Sed
 heus tu, Simeita nequissime; Si Principis Saxonie status
 em in conspectu hominum conspuisses, num impunem te eva-
 surum sperasses? Haud crediderim. Quæ ergo præmia expe-
 ctas, dum sacram faciem, & vivum simulacrum Electoris, in
 conspectu Dei & Angelorum, sputo tanta maledicentia &
 criminationum deformas? Nonne merito absterreri debebas,
 si non principis ipsius Majestate, vltoris tamen, & Vindicis Dei
 severitate? In gloriosissimum nostrum Electorem dum audes
 insurgere, quid aliud quæso hoc est, quàm in ipsum Deum,
 (in cuius loco sedet, cuius personam representat, & à quo sce-
 ptrum Domini tenet) gygantomachiam instituere?
 Si Minervæ oculum nemo sine damno totius simulacri vio-
 lare potuit, teste Aristotele, nullus certè Oculum Romani Im-
 perij, Serenissimum Electorem Enfingerum violaverit, nisi
 qui simul violentas manus & linguas toti universitatis Chri-
 stianæ compagi intulerit.

Dignus es tu blasphemator, parricidarum supplicio:
 dignus in quem omnis severitatis Cataractæ effundantur.
 Dignus qui in morte tua socios habeas, gallum, viperam, si-
 miam & canem: quorum in pasquillo tuo imitatore te
 ostendisti. Patrem n. laudatissimum Germaniæ invasisti,
 viscera eius corrosisti, venenatisq; icibus ipsum Principem
 pupugisti. Et licet hominis figuram externam instar Simiæ sis
 miles, quavis tamen vilissimâ bestiâ deteriore animum
 induens latratu tuo & morsu canino, ne rabiosissimis quidem
 etiam canibus tantillum cessisti.

Ergo Deum credas memorem sandi atq; nefandi.

Scimus quæ monstra hominum Nero, Domitianus, Juli-
 anus, Diocletianus, & alij fuerint: sed ita præter meritum
 duriter tractatos ab ullo mortalium, tot horrendis convicijs
 deformatosq; mendacijs oneratos, nusquam legimus.

Tu verò scelestè Tenebrio illum mordes principem, illum viuperas & blasphemias Electorem, qui Solis instar nitidissimi radios Virtutum suarum præclarissimarum, longo jam tempore, in toto orbe Christiano latissimè sparsit: & lumine suo ipsorummet hostium oculos acutissimè perstrinxit: ut pro virtuoso, & incomparabili Principe nolentes volentes illum proclamaverint. Provoco hac in parte ad complures Bohemorum literas: provoco ad expressas verborum Electoris Palatini, & Consiliariorum ejus syllabas, provoco ad potissimorum, & præcipuorum, quicumq; & ubicumq; tandem sint, conscientias. Et ut compendiotem dicam, ὁμολογητέον, citraq; omnem controversiam, Major est Serenissimus noster Elector, quàm ut splendor ejus, abs Te bipedum nequissimo, vel tui similibus Ἀβολικωτέτοις Sycophantis obfuscare, & obtenebrari queat. Dignitate & majestate alio facile, Evangelicæ autem religionis Zelo, pietatisq; sinceræ studio, nec non comitate, humanitate, sapientiâ, judicio, clementiâ, & pro salute totius Imperij vigilantia nulli principum cedit: Imò rectè sentientium Magnatum animos faniculis virtutum suarum heroicarum fortiter allicit, sibiq; maximè devinctos reddit. De Pantbere legitur, quòd odorem tam suavem aromaticum emittat, ob quem universa illum sequantur animalia: Solus a, Draco in seipso deficiat ac torpescat. Tanta & tam amabilis quoq; in Serenissimo nostro est fragrantia, ut odore suavissimarum Ejus virtutum, optimi quiq; ad cultum & observantiam stimulentur: Soli a, invidia, & Calumnia Draconi: infernali ilia rumpantur.

Sed accede propius Calumniator pessime, qui Satana: os calamumq; tuum usui dedisti, & responsum ad singula tuarum accusationum & calumniarum membra accipe.

I. In-

1. Institutum potentissimi Electoris Saxonie, non sanguis calidus fudit, sed matura deliberatio, rei quæ ipsius æquitas & necessitas extorsit. Nonne enim omnibus benignis modis & mediis pacatam reddere Bohemiam Optimus Elector studuit? Nonne hunc in finem apud S. Cesar. Majest. per Legatum Nobilem, Dn. Grünthaliū pro Bohemis intercessit? suspensionem armorum obtinuit? Interpositionem impetravit? consilia sana & moderata suggestit? Illidemque malorum, nisi juramentum Divo Matthie, & Augustissimo Ferdinando præstitum, sanctè observetur, discretissimis verbis prædixit? Nonne hanc ipsam ob causam, contemptum, fallaces amicitias, dolos, sannas, & convicia plurimorum ex adversariis, heroicam patientiam devoravit? Quid? quod non citius Cesari armis assistere instituit, donec frustranea esse omnia benigniora media, & solam restare vibrationem gladij, apprehendit? adeo ut ob moram longiusculam à frigido vel tepido potius, quam calido sanguine profectum hoc institutum arbitrari quis possit. Tardior enim (& quidem cautè) serenissimus in suscipienda expeditione bellicam fuit: nec calidi appetitus ad belligerandum ulla indicia edidit.

2. Caliginem & 3. inscitiam qui huic Principi tribuit, ne cum Anaxagora nivem nigram dicit. Tantam prævalet rerum Imperialium & Politicarum sapientiam, tantam abundat prudentiam, & experientiam, quantum in Magnatibus cunctis optare, non autem sperare licet. Interfuit Elector hic conventibus aliquot Imperialibus, interfuit consultationibus aliquod gravissimis, scilicet præpollentem judicij acrimoniam, & insigni sapientiam, tum Imperatoribus, & Electoribus ipsis, tum alijs Principibus, Eorundemque Consiliarijs ὁμοφανεῶς exhibuit. 4. Nec à Cesaris partibus male stat Elector: præterquam enim quod Imperat. Ferdi-

nandus Princeps gente & mente est generosissimus, novit Elector, Eum bonam fovere causam: novit Dominum suum prater meritum tam gravem sustinere injuriam: & servatoris Christi praeceptum, quo Casari dare jubetur, quae sunt Caesaris, sedulo sibi revocat in memoriam. Paratus, respondere de hoc, ipsi Deo, in tremendo illo totius generis humani iudicio.

5. Viribus quoque suis nihil plane confidit: sed spem omnem in causa bonitate, & praesidio divino unice ponit, Certus, quod Dominus Deus Angelis suis mandaverit super ipsum, ut custodiant Serenitatem ejus in omnibus vijs suis. Et fortissima turris nostri Electoris est nomen Domini, ad illud haecenus cucurrit, & servatus fuit. Dominus Adjutor ipsi: ideo nec timet, nec timebit.

6. Suasore me in suscipiendis pro Casare armis opus non habuit: neque Consiliario Bellico me unquam usus fuit. Nec tamen officij ratione dissuadere propositum hoc vel volui, vel volui, ut ut Anti-Casariani manibus pedibusque ad dissuasionem istam saepius me instigaverint, aureosque montes promiserint. Cum Josaphatus Foramo libera & arbitraria ope assisteret, ab Eliseo ne Verbulo quidem uno retraheretur. Quanto minus pro scientia & conscientia mihi licuit improbare Serenissimi Electoris institutum, quod aequitati & pietati maxime congruum, magisque necessarium, quam arbitrarium fuit.

7. Mendaciter itaque Electori injuste arrepta arma imputantur. Justissimum siquidem, pro pacis recuperatione, pro Casaris sui defensione, pro libertatis Evangelica assertione, pro Feudi Nobilis Imperialis vindicatione, pro periculis Electoratus sui impendentium aversione, adeoque pro Rege, Lege, & Grege, bellum gessit.

8. Amicitiam quoque cum Domo Austriaca, & moderno

derno Imperatore Invidiosissimo Ferdinando jam dudum
 sinceram contraxit, imò q. hereditariam à Majoribus suis E-
 lector accepit. Et miror, quòd fundamentū pessimū pessimus
 Calumniator innuat, quamq. voluntatē corruptam Serenissi-
 mo Electori, in contractā cum Cesare amicitia tribuat. Flo-
 ruit hætenus utraq. Familia, tam Austriaca, quam Saxoni-
 ca, & non minimam prosperitatis sua partem mutua illi, ac
 reciproca familiaritati, & amicitia acceptam tulit. Cur ero-
 gò nunc Serenissimus Elector resiliat? Cur tergum Augu-
 stissime Domui Austriacæ obvertat? Cur non vestigia Avi-
 gloriosissimi premat? Cui cum Maximiliano II. ac Rudolpho
 II. Imperatoribus b. recordationis, intima necessitudo &
 constantissima familiaritas, magno cum emolumento totius
 S. Romani Imperij, ad extremum usq. halitum intercessit.
 Et obsecro, si Electores Imperij, universi & singuli (ne Pala-
 tino quidem ipso excepto) Ferdinandum solio & fastigio
 Cesareo dignum censuerunt: cur suā amicitia septemvir
 Saxo indignum ipsum haberet? Itaq. postulat etiam, negle-
 ctā turbatorum patriæ invidia. Pax & concordia & intima
 familiaritas inter Austriacam & Saxoniam domum, ad a-
 ram usq. durabit.

9. Puerilis persuasio apud Serenissimum Electorem
 locum non habet. Αναλφαβήτων. quovis rudiores esse oportet,
 qui injustè & contra jura gentium, Cas. Ferdinandum, à
 nonnullis Bohemis rejectum fuisse, haud videt.

10. Temerè ut mihi credat, 11. inconsulteq. indul-
 geat, 12. & stultè me sequatur, nemo hominum facile Ele-
 ctorem permovebit. In ijs namq. solis fidem mihi adhibet, qua
 professioni meæ, & veritati congruunt, qua q. conscientia sua
 ac saluti sempiterna conducunt. Et quidnì in talibus
 me Pastorem ovicula bona sequeretur? Scis Sycophan-
 ta, Spiritum sanctum precipere majorum & minorum
 gentium

gentium hominibus; obedite præpositis vestris, & subjacetis eis: Ipsi n. pervigilant, quasi rationem pro animabus vestris reddituri. Ebr. 13. vers. 17.

13. Periculis obnoxium se esse, Elector Serenissimus non ignorat; minimè tamen vel S. Cesar. Majestatem, vel causam propterea deserendam, & ob minas adversariorum, clamor protinus abjiciendam existimat. Et quid si pericula non leviora impendissent, si Elector vel Casari resistere, vel neutri parti assistere voluisset? Commendare oportet vias & eventum Domino, cui facile est, motos subito compescere fluctus, & imminetia pericula potenter avertere, id quod per Dei gratiam, hætenus abundè experti, & impostervum experturi sumus.

14. Erroris in instituto suo nullius sibi conscius est Elector: neq; culpæ ulli se implicavit: exemplum potius alijs laudabile præbuit, & immortalis nominis sui memoriam ad omnem posteritatem reliquit.

15. Concionatorem suum aulicum in Consilio politico reperiri, nunquam voluit, nunquam permisit. Mentiris impie Cain, quod talis πολυπράγμων unquam fuerim, & consultationibus secularibus me immiscuerim. Quot quæso Legati in causa Bohemica affuere? Quoties negotia sua cum Serenissimo, & secretissimis Dominis Consiliarijs tractaverit? Num verò illi, vel quiquam alijs unquam me subsellium in Consilio Bellico occupasse viderunt? Nemo ipsorum audebit hoc dicere. Scio me intra cancellos vocationis meæ continere, & illud meminisse: Ἰὰ ἰδὲ πρὸς τὴν ἡσυχίαν. Resorbe igitur mendacium istud, impie scurra, quod non tam in mei, quàm Electoris Serenissimi ignominiam nequiter evomuisti.

16. Quæ verò hæc effrenis libido, & impudentia, quod Electorem nostrum cum meretrice Babylonica jugum trahere

trahere scribis? Inceperit te Dominus Sathan; inceperit, inquam, te Dominus. Nihil nobis cum meretrice illa est, nihilque erit commercij in sempiternum.

17. Iberi ferociam, fastum, superstitionem, & pervicaciam alià Nostro Serenissimo, tu scurra quidem scribis, sed quæ illa sit ferocia, quoque alatur modo, non ostendis. Itcerum igitur calumniatorem & mendacem pessimum agis.

18. In propriæ religionis socios sequire Electorem conquereris. Quos tu verò socios innuis? Illosne, qui externam tantum Religionis professionem prætexentes, re ipsa maculam religioni Evangelica inobedienciâ suâ & rebellionem inurunt? quiq; media omnia pacis & mansuetudinis superciliosè contemnunt, e contra, tum Casarem, tum Casaris inclutum & potentissimum Commissarium hostiliter impugnare incipiunt, & pergunt? Eiusmodi verò socios ad obsequium debitum se veris medijs compellere, vel ob admissa scelera, & facinora punire non minus licet, quam jam olim Deus seditiosos illos, Core, Dathanum, & Abyramum, cum complicibus suis castigavit; vel Israëlitæ Benjamitis, David quoque & socij, tum Sauliticis, tum Absolonæis, ut ut religionem veram professis, resistere. Nec protinus severitas extorta bellica, pro sevitia vel tyrannide haberi debet. Severitas n. in Civitate nonnunquam salutaris est, sævitia verò semper pestifera. Franc. Patric. l. 6. de Republ. cap. 5. Severitas Regem decet, majestatem præstat, & dignitatem auget, censente eodem Franc. Patric. lib. 8. cap. 6. Est autem severitas, Virtus inflexibilis circa poenarum inflictionem, quando recta ratio hoc requirit, juxta Thom. Aquin. secund. secund. q. 157. art. 2.

19. Facem furoribus nec ob levissimas, nec ob gravissimas causas Elector ministrat: Sed furias & furores compescere potius, & Orbi pacem restituere totus laborat.

C

20. Quod

20. Quòd proditores in sinu foveat, ex te quidem audio: sed nominari neminem abs te posse, animitus gaudeo. Reprehensionem sanè meretur princeps, qui proditores in sinu fovet? Cur enim illis vel faveat, vel credat, qui in patriam perfidi fuerunt? At hoc nomine irreprehensibilis est Severissimus noster; qui sciens volens proditores non amat, multò minùs in sinu, vel aulâ suâ magnificentissimâ fovet.

21. Fati ordinem & jura nec invertere, nec remorari cupit. Fati verò tui fati quis ordo sit, & unde tibi de illo constet, num ex somnio quodam Cingliano, vel revelatione Carlstadiana, vel excursionè in tertium Cælum extraordinariâ, tantisper, dum tu doceas, nescit.

22. Tyrannus Elector noster non est: neq; indicia Tyrannidis unquam edidit.

23. Idololatrias quoq; non protegit: sed Caesaris sui majestatem, & Imperij Romani libertatem masculè asserit.

24. Minimè omnium Religionis spoliator jure audit. Imò pro salvâ sacrâ Religione Evangelicâ Lutheranâ, si quisquam alius sub sole, Elector certè noster indefessè vigilat, nihilq; prorsus vel laboris, vel consilij, quod ad scopum illum facere potest, intermittit.

25. Quâ verò fronte, quâve conscientia tu Conviciator, Sacrilegiorum vocas illum Patronum? Sacrilegium n. est, rei sacræ violatio, & injusta ademptio. Hac ἱεροσυλία qui laborent, & patrocinio Electoris gaudeant, obsecrò edisere. In Bohemia quidem memini complures sacrilegè Deo dicata rapuisse, simulacris Dei & sanctorum vim intulisse, Calices & alia vasa sacra, cum ornamentis, nec non bonis & fundis Ecclesiasticis in prophanos usus convertisse: Verùm nec sacrilegorum istorum, nec sacrile-

crilegiorum Patronus Elector Sax. extitit: Jmò à sacris ab-
stinendas fuisse manus semper censuit: vulgò enim credebatur
fatum instare ei, qui sacris rebus ac DEO dicatis
manus injecerit: quod num non oculari eventu Sacramen-
tarij sacrilegi nuper in Bohemia didicerint, dubitare vix
audeo. Dionysius sacrilegia sua facietis dictis obtegere sole-
bat: Locris n. Proserpinæ templum spolians, mox cum
classis illius secundo vento navigaret, videtis inquit, quàm
prospera navigatio à Dijs immortalibus detur sacrile-
gis. Valer. Max. lib. 1. c. 2. Epidauro Aesculapio bar-
bam auream detrahens dixit, indecorum, ut Apollo imberbis,
Aesculapius verò barbatus conspiciatur: Et Jovem Olympium
magni ponderis aureo amiculo, quo Eum Hieron è manubijs
Carthaginensium ornaverat, exuens, laneumq; illi pallium
injiciens, ita cavillabatur: Aureum amiculum æstate grave
est, hyeme frigidum: Laneum verò ad utrumq; tempus
est accommodatissimum. Valer. Maxim. ibid. Hujus Di-
onysij ingenium, & scommata Sacramentarij nostri hodiè
representare, & sacrilegia susq; deq; facere, interim alios pro
Patronis sacrilegiorum proclamare solent.

Egregiam verò laudem, & spolia ampla reportant.

26. Viciniæ turbator serenissimus noster nunquam
fuit: sed potius pacificator, & necessitate ita flagitante
gloriosus domitor. Non enim viciniam turbare dicendus
est, qui mansuetissimis verbis Errantes in viam revocare
cupit, pertinaces verò tandem justà severitate compefcit.
Videant a. alij, annon viciniam, annon patriam, annon uni-
versam Germaniam, smò totam Europã turbaverint? annon

Tyria maria concitarent? & tubam belli passim inflarent?
Novit illos Dominus, novit Ecclesia triumphans, & militans,
Angelorum & piorum: Nec mollia fata turbatoribus istis
quisquam ominari potest.

27. & 28. Naturæ tortor, & Carnifex horrendo scelere,
Electo serenissimo, abs te Nebulonum Antesignano vocatur.
Quam enim Naturæ torturam, quamq; Carnificinam merito Serenitati ejus imputabis? Natura principium est & causa motus ac quietis in eo, in quo est per se, & non per accidens, secundum Aristotelem lib. 2. Phys. cap. 1. Num Elector Naturam in contrarium torqueat, scire perquam audeo. Alioquin dudum novit, repugnante naturâ quamlibet cedere industriam, juxta Cassianum, lib. 4. Ep. 38.

29. Mala ominaris Serenissimi nostri Electoris generationi, futurum sperans, ut dedecore Filiorum mortuus Elector pœnas rependat, quæ vivus effugerat. Hoccine tuum καλῶς ἔσω? Hoccine tuum, quo Electorem prosequeris, votum? sed εἶστ' ἡ ἀντιπροφάνη, & in tuum ipsius caput presagium istud cadat. Noster Serenissimus certus est, DEUM habere se propitium sibi, & semini suo post se. Gen. 17. & quidem in mille generationes. Exod. 29. Generationi n. justorum benedicetur. Psal. 112.

30. Fortunas Electoris, quas tu Calumniator vitreas futuras predicis, ex gratiâ benignissimi Dei ferro stabiliores fore speramus, juxta illud: montes commovebuntur, & colles contremiscent: misericordia verò mea non recedet à te: & foedus pacis meæ non movebitur, dicit miserator tuus Dominus. Esai. 54. 10.

31. Quamdiu pro Cæsare belligerari possit Elector, tu Sycophanta ignoras. Neq; n. tonnas auri & argenti dinumerasti: neq; loculos Electorales excussisti: multo minus thesauros

sauros ingentes vel per transennam conspexisti. Residui per Dei gratiam tot sunt sumtus, ut manum ab aratro subsidario Serenissimus Elector revocare, nondum cogatur. Computent verò alij & marsupia sua trutina appendant, quamdiu contra Cæsarem belligeraturi sint, & annon loculos suos impensis bellicis jam tum ita evisceraverint, ut nec milites AntiCæsarianos posthac conscribere, nec stipendijs eos alere amplius possint.

32. Adfectus in militiam ita nimius in Electore nostro non est, uti tu convitiaris. Pacem n. amat intimè. Nam

Pax agricolam vel inter saxeta benè nutrit:

Bellum autem etiam in campis malum est,

juxta Menandrum.

Pax plenum virtutis opus, pax summa laborum,

Pax belli exacti precium est, preciumq; periculi,

Sidera pace vigent, consistunt terrea pace.

juxta Mantuanum.

————— Pax optima rerum

Quas homini novisse datū, pax una triumphis:

Innumeris melior, pax custodire salutem,

Et cives æquare potens.

Vti Sylius canit.

Sed belligerandum est nonnunquam ex necessitate, ut hoc ipso medio pax acquiratur: qua de re eleganter scribit Augustinus: Apud veros Dei cultores etiam bella parata sunt, quæ non cupiditate aut crudelitate, sed

pacis studio geruntur, ut mali coërceantur, & boni subleventur. Noli ergò existimare, *uti idem Augustinus ait*, Neminem Deo placere posse, qui bellum gerit, in his erat sanctus David, cui Dominus magnum testimonium perhibuit. Nec quaritur pax, ut bellum exerceatur, sed bellum geritur, ut pax acquiratur: Esto igitur bellando pacificus, ut eos, quos expugnas, ad pacis utilitatem vincendo perducas.

Rectè alicubi B. quoq; scribit Ambrosius: Fortitudo, quæ per bella tuetur à barbaris patriam, vel defendit infirmos, vel à latronibus socios, plena justitia est.

De prævaricatione verò & facultatum exhaustione frustra calumniator est sollicitus: *Necessitas n. legem non habet: tantâq; moderatione, & prudentiâ Serenissimus Elector hæctenus bellum gessit, ut nec Reipub. prævaricatus fuerit, nec opulentos subditorum facultates vel tantillum præcipitavit.*

33. Abest quoq; omnis fastus, omnisq; insolentia, ut ut non oppidulum, sed oppidum, & propugnaculum munitissimum, καὶ πολλῶν ἀντιέξιοι ἀδελφῶν, expugnârit, imò totam Lusatiam inferiorem, cum maximâ parte superioris in Ferdinandi Cæsaris potestatem redegerit.

34. Minimè omnium cædibus in immeritos, aut leviter noxios Elector sævijt, vel sævire etiamnum cupit: solum armis defensivis hæctenus vim à suo exercitu fortiter propulsavit.

35. Fatum Austriacis imminens quod sit, in Saxoniam ignoramus. Sunt qui evertendam Augustam Archiducum Familiam somniant, & somnium suum fato quodam palliant: sed unde Fatuis istis de fatali hoc scopo & termino constet, nemini usq; huc revelârunt. Alioquin, sano sensu, facis orbem regi, eaq; frustraneo conatu coërceci lubenter admittimus.

Fatis

Fatis agimur, cedit fatis,
 Non sollicitæ possunt curæ
 Mutare rati stamina fati.
 Quicquid patimur, mortale genus,
 Quicquid facimus, venit ex alto.

Uti alicubi Seneca habet.

*Hinc Thales argutè fatum pro robustissimo habuit,
 ut pote, quod omnia superet. Laërt. lib. 1, cap. 1.*

*Quid si verò motus illi adversus Serenissimam Domū
 Austriacam, non fatis, sed fatuis quibusdam, semetipsos, vel
 suos, importunis conatibus exaltare, & mensura sua cubitos
 aliquot addere cupientibus jure imputantur? Ita planè cen-
 seo: & te Sycophantam furcā dignum, quòd Electorem no-
 strum fatuum vocasti, pronuncio. Fatuus verò tunc foret, si
 ob solum pretextum Fati Calvinistici à bono & pio proposito
 absterri se sineret.*

36. *Neg, verò eum etiam in finem Elector Exercitum
 alit, ut Hispanicæ, quam vocas, libidini satisfiat, & Ro-
 mano Pontifici benè esse liceat. Sed ut libertatem ac jura
 Germania, suiq; capitis cari, Imperatoris Ferdinandi maje-
 statem debito modo asserat: quin & pericula impendentia,
 ab Electoratu suo arceat.*

37. *Multò minùs pro Jurisdictione Papali retinen-
 dâ militat. Quid n. Electori cum illâ commercij, vel negotij?*

38. *Quòd verò Germaniam Iberiæ postponat, 39. &
 Diabolicæ, uti vocas, Hispaniæ stabilitatem promittat,
 illud eis ajōvασ non demonstraveris. Quandoquidem n. De-
 us ter Opt. Max. fastigium Imperiale ad Germanos transu-
 lit: aliq; axiomata & prerogativas inclutæ Germaniæ præ
 alijs Regnis totius mundi concessit: quidni & Serenissimus
 Elector noster soli Germaniæ principatum, in Euro-
 pā præsertim, lubens tribuat? & Imperium Romanum
 alijs*

alijs omnibus Regnis longissimè præferat? Interim Hispania regnum non minùs à Rectore Universitatis Deo ter Maximo fundatum, suisq; bonis ac thesauris opulentissimis ornatum, absq; ullà vel pietatis vel conscientia jacturà agnoscat: omnemq; stabilitatem omnium Regnorum amicè in Dei sitam providentià, cum vate sancto Daniele credit.

39. Quid verò caussa est, Sycophanta, quòd præstare ais, ut Elector sibi ac suis violentas, ipse manus auferret? Prorsus non cadit hac diabolica ἀποχρησία, & effeminatissima pusillanimitas in tantum, tamq; magnanimum, & religiosum principem. Apage furcifer ad ima barathi antra, abi in malam ad minimum crucem tuo cum nefando, & scelestissimo præfagio, ac consilio. Protectorem haeret Sereñissimus, Deum Patrum suorum, cujus gratià & misericordià, ne in mille quidem generationes deseretur. Precaveant alijs, ne vel Ahitophelis, vel aliorum exemplo, mortem sibi ipsis violentam, ob stimulos, & morsiones conscientia inferant.

40. Non absq; caussa in Religione suspectam esse alijs Augustanæ Confessionis principibus Electorem nostrum, tu condiciator scribis: Sed quinam illi sint principes, quibus Elector suspectus est, & qua caussa suspicionis, ne apice quidem uno innuis. In solis certè mensa est exposita Electoris nostri Religio: quòd unicè, & ὁλοψύχως Evangelica, seu Lutherana dicta doctrina adhereat. Hanc profitebitur publicè, ad presentem usq; horam, hanc in suis Regionibus tuetur unicè: hanc ipsam, σὺν θεῷ, profitebitur, & tuebitur, ad extremam usq; vitæ horulam heroicè, neq; vel ad dextram, vel ad sinistram, vel horsum vel aliorsum, ullis ullorum hominum sive lenocinijs, sive minis dimovebitur. Papizare itaq; nos dicant, quibus volupe est, impudenter mentiri: Sufficit nobis intemerata conscientia, quam cum

veris

Veritatis Evangelica sacro palladio, illibatam & puram Deo, frementibus licet inferorum copijs, servaturi sumus.

42. Facere Electorem, quæ Theologi Witebergenses damnant, Jenenses dissuadent, Agnati averfantur ex te sycophanta primùm audio. Injuriã verò Electorem & Theologos utriusq; Academia luculentâ officis. Inspice n. Uitebergensium posteriorem declarationem, jam dudum typis exscriptam, & dic, an institutum Electoris damnaverint? Jenensium quoq; Consilium publicè jam prostat: Quod nostri Serenissimi factum itidem verbulo nullo improbat: quin potius Casarem, non deserendum, sed Majestatem ejus sartam tectam offerendam, pronunciant.

Quòd Coburgensis Dux Saxonie, Electoris nostri bellum aversetur, non demonstrabis, nec testimonium Illustrissimi Principis, quo fidem narratis tuis conciliet, unquam impetrabis.

Unum verò vel alterum alibi ad castra adverse partis perductos & seductos esse, non magnoperè miramur: cum præsertim prætextum religionis, ante hac continuè magnarum minorumq; gentium hominibus inculcatum, & hoc modo fucum quàm plurimis factum sciamus. Parum insuper curat Serenissimus noster, quid vel Titius, vel Sempronius, de instituto ejus sentiat: Si enim nec verbo Dei, nec horum statum publica id contrariatur: imò, si Servatoris præcepto, si conscientia postulato, si juramenti vinculo conforme reperitur, meritò utiq; privata & personalia aliorum præjudicia seponuntur.

43. Spissum præterea & crassum est mendacium, quòd Elector in gratiam Papistarum Parentes liberis, nepotes avis, maritos uxoribus, uxores maritis, clientes patronis, heros ministris, urbes templis, templa Sacerdotibus, montes gregibus, campos frugibus orbos relinquat.

D

linquat.

linquat. Fieri sanè & potest, & progressu temporis solet, ut talis belli sit alea & conditio: sed præter votum & scopum hoc sit Electoris: nec potentissimus Elector ulli alij, quàm S. Rom. Cæs. Majestati, & toti patriæ laudatissima, Germania, velificatur: adeoq; prælium præliatur Domini, & id agit, quod agere necessitas, imò ipse Deus requirit.

44. Cæterum consultius fuisset, Electoris Mauricij exemplum, ut Conviciator omisisses. Tam probe enim ac digitos tuos nosti, quanta utriusq; sit diversitas. Jure Imperatorem tunc Mauritius deseruit, & conscientiam suam, cum periculum ditionibus suis intenderetur religionis, asseruit: Loquuntur hac de re Acta & actitata Interimistica. Nunc verò non tantillum Imperator, vel in Religione vel regione Electori molestus fuit: Evangelicis quoq; Bohemis ad rejectionem tam contumeliosam, ne minimam quidè causam præbuit: imò libertatè Exercitij statim à more re Divi Matthiæ solenniter & ultrò ipsis & incorporatis provincijs obtulit: oblatam promisit, promissam transmisit. Eas igitur Calumniator & coccysmum istum toties repetere imposterum desinas.

Tandem quæ membris 45. 46. 47. & 48. monuisti, ita sunt comparata, ut diabolicas sannas, & execranda convicia expuere, non verò Electorem debortari voluisse videaris.

Iram vis Elector ut exuat?

At Deus, qui ipse irascitur, non in totum iram prohibuit, quia is affectus necessariò datus est, uti Lactantius Firmianus de ira Dei testatur.

Et quis non irasceretur ejusmodi pacis & patriæ turbatoribus.

Electoris quoq; odium fastidis, sed illud piùm & san-
ctum

*Etum est: perfecto n. odio eos odit, qui oderunt Domi-
num Psal. 139. odit omnem viam iniquam, Psal. 119. odit
malum. Psal. 97. odit execrationem, Eccles. 17.*

*Odium itaq; istud non excutere, sed conservare meri-
to tenetur.*

*Sæva iussa, falsæ accusationes, & amicitia non cas-
dunt in tam virtuosum & Clementia ac Veritati penitus
consecratum Principem.*

*Neque perniciosus est vel sibi, vel innocentibus
Electo.*

*Crudelitatis a, habitus horridus, truculenta fa-
cies, violentus spiritus, vox terribilis, os minis & cru-
entis imperijs refertum, Benignissimo, Amabilissimo, &
gratosissimo Principi, profligatâ temeritate, & levitate, abs-
te imputantur.*

*Temerarius est ille, qui nihil omninò formidat,
sed adversus omnia vadit, uti Aristot. lib. 2. Ethic. scribit.
Dic jam tenebrio quicumq; es, an non Sycophanta temera-
rissimus Tu jure dicaris, quod neq; Deum in cælo, neq; po-
tentissimum Electorem in, terris formidas? Daniel Eremi-
ta, qui in Electore prædicta scelera non minus acutè, quàm
rectè quondam notasse scribitur. in verum natura non exti-
tit: Scio sanè, quem tu Danielem innuas: sed reprehen-
sum ab isto his nominibus Electorem unquam fuisse, nequiter
& scel. stè mentiris. Cave igitur, ne mortuis etiam quie-
tem invidias, & illorum suffragijs Principem laudatissi-
mum, plurimiq; virtutibus ad cælos usq; splendidissimum, in
tam fædum & abominabile monstrum transformes. Nemo si-
dem tibi habebit, sat scio, qui vel eminus Electorem no-
strum noverit. Ipsa etiam fama in toto orbe Christiano,*

ausim penè dicere, in remotissimâ Africâ, & Americâ, longè aliud loquitur, aliudq; de moderno Electore Saxonie unanimiter testatur.

Subditorum suorum animos flabella illa seditiosa plenis rebellium extraneorum buccis inflata, ab innato & pertinaci obsequio dimovere non potuerunt. Hæret n. in recenti ipsi memoria, quâ humanitate querelas illorum Elector audiat, quâ fidelitate & urbes & agros defendat; quâ vigiliantia, ne periclitentur provideat; quàm sollicitè, ne exacti- onibus novis bellicis exhauriantur, caveat, quantaq; gratia & Clementiâ incolis suarum ditionum Bonis & morigeris faveat. Frustrâ igitur seditionem intestinam serenissimo nostro ominaris.

Atq; hæc pro vindicatione gloriosissimi & Benignissimi mei Principis dicta sufficiant.

Memini egidem, quòd Lucanus alicubi scribat:

————— Virtus & summa potestas
Non cœunt.

Et fateor rariores Principes virtuosos reperiri; Non tamen nulli planè existunt; inter quos haud postremum locum Ensiser Imperij Serenissimus occupat; de quo illud Menandri pronunciare ausim:

εἰκὼν δὲ βασιλεὺς ἐστὶν ἐμψυχὸς ἰσθ.

Cui, juxta Seneca monitum, nihil prius, nihilq; antiquius est, quàm

Consulere patriæ afflictis, ferâ
Cæde abstinere, tempus atq; iræ dare,
Orbi quietem, seculo pacem suo.

Bella n. ob eam causam gerimus, ut in pace vivamus, & negotia suscipimus, ut in otio simus, juxta Aristotelem lib. 10. Eth. cap. 7.

Scis

Scis conviciator, Catellos melioris Natura, Heros suos, si non alijs medijs, latratu tamen sonoro defendere: Quanto igitur minus indignaberis, me, quem tam arduo dignatur Princeps officio, adversus tuam maledicentiam, & petulantiam, Zelo justo & serio insurgere? Non negaverim, auro purissimo aliquid etiam luti vel pulvisculi adhaerere posse. Homines n. & hi Joves sunt, nihilq. humani à se alienum ducunt: sed adeò nitor & fulgor pulcerrimarum in nostro Electore virtutum praevalet, ut Princeps rarissimus, & omnibus numeris laudatissimus dici summo jure mereatur.

Nondum verò dimitti potes, Sycophanta pessime: Cum videam, te in crines etiam meos hostiliter involare. Officij itaq. & fama religio vetat, ne intempestivè ad objecta crimina sileam: sed in os tibi masculè contradicam.

1. Hominem me vocas inquieti, turbulenti, & in plebisq. detriti ingenij.

Nimirum quia Sacramentarijs haeclenus indefinenter restiti: nec liberè grassari blasphemias eorum permisi.

Exulto a. in. Domino, & gratias prae potenti, quòd spiritu fortitudinis & sapientia me induerit, devotè ago. Ejusdem ingenij homines Jeremias & Elias impijs fuere, coram Deo a. & Ecclesia Orshodoxa encomio fidelitatis, constantia, & diligentia florere.

2. Suafu & hortatu ab initio meo Serenissimum Electorem à partibus Imperat. Ferdinandi stetit, sed modum suasionis cur hic omittis? Pro suggestu utiq. tum Serenissimo, tum alijs, fideliter & sepius datà occasione inculcavi, ut superiores suos verbis, gestibus, & opere ipso honorent: adeoq. Christo Servatori, quo Casari dare jubet, quae sunt Casaris, & Deo vicissim, quae sunt Dei, obtemperent. Quidni verò ita concionari? quidni monitum Servatoris Auditoribus meis, hoc praesertim tempore, quo cultus erga

longè
nani
ditiosa
per
recen
elector
vigil
exacti
gratia
rigeris
imono
ignissi
Non ta
m locum
Menan
antiquius
ivamus,
Aristote
Scis

Magistratum exulare velle videtur, instillare, quidni vestigia Apostolorum, & Apostolicorum premere liceat? Vocem utiq; me oportet esse clamantem, non piscem mutum. Feci igitur, quod pro conscientia facere & potui & debui. Nec imposterum, si vixero, ab hac commenfatione abstinbo.

3. Caterum deceptos à me omnes fuisse nostros, scribis, quòd cernere non potuerim, Austriacos jam in Eclipsi esse, mox, mox generalissimæ periodo fatali committendos, *cujus lex sit, maxima minima facere,* sed audi ad hoc quoq; *ἔγκλημα* responsum meum. Deceptionis nullius mihi sum conscius: utpote, qui in cancellis Ordinarijs me totum continui. Eclipsin verò & fatalem Austria Archiducum periodum quod attinet, sanè illam nec vidi, nec videre potui, Nubem potius pluviosam propediem transituram credidi. Et obsecro quam tu necessitatem mihi impones Tenebrio, ut fatalem hanc, de qua garris, periodum Augustissima Domus Austriaca cogar credere? Scalane admodum in Sanctuarium Domini irrupisti, & tabulas periodales, de quibus apud turbatores quosdam adeò multus fuit hætenus sermo, inspexisti? Haud puto: sustinuit quondam Domus Davidica similes insultus, nec tamen protinùs fatali periodo Altissimus eam commisit.

Summa petit livor, perflant Altissima venti.

Id quod Serenissima Domus Austriaca superioribus annis itidem accidit.

4. Scribis porro, diu esse, quòd Jesuitas inter optatos & amatos habere cœperim, ab ijsq; Simonidis Cantilenas mutuatus fuerim, ut pulverem oculis Serenissimi, commodiùs & cordatiùs offunderem.

Africana

Africana certè hæc mihi sunt nova, & nuper demum audita, quæ Jesuitæ ipsi falsa & ficta pronuntiabunt. Nullus in toto orbe Christiano vivit Jesuita, cum quo verbulum amicum vel placidum intra novennium proximum commutaverim: Praga quidem semel atq; iterum conversatus cum eis fui: Sed in illis ipsis colloquijs adversarios semper eos habui. Quid? quod Adamus Conzen Jesuita Moguntinus hæc ita pridem classi hæreticorum me publicè adscripsit: & Jacobus Keihing, Jesuita Neoburgicus crassum contra me volumen ante pauculos menses evulgavit: ut taceam quoq; mea omnium oculis exposita scripta Anti-Jesuitica. Itanè verò moris est, Amicos, & quidem intimiores, invicem digladiari? Sciscitare quæso conviciator ex Domino Budevezio, Religionis vestra Calvinistica desideratissimo hætenus Patrono, sciscitare inquam, Uter nostrum in literario illo, quem novit, conflictu, à partibus Jesuitarum steterit? Pudebit te, si mica pudoris superest, pudebit, inquam, te, ejusmodi commenta, ut mihi constares odium, & apud nostros tantum me redderes suspectum, evomuisse.

5. Adversus Evangelicos ut Electorem Serenissimum stimulem, nunquam mihi in mentem venit, nedum in linguam vel calamum.

6. Electoris verò Saxonie consilia & instituta, utpote verbo DEI & æquitati conformia, merito summoperè præbo, & ut eâ, quâ cœpit via, feliciter posthac progredi peragat, calidissime opto.

7. Vices Electoris Palatini, miserè Consilijs malignantium seducti, animè doleo: & pœnas justissimas, quas Antesignani quidam ob seductionem luituri sunt, prævideo. Num verò ante tubam, in prælio præsertim Pragensi cecidaverit Elector Palatinus, vel non, nihil ad me.

8. German

vestis
ocem
Fec
Nec
abstis
tros,
am in
fatali
ere,
eptio
Ordi
ustria
di, nec
nsitu
pones
Augu
or à in
s, de
Etenus
Domus
eriodo
annis
opta
s Can
renis
fricana

8. Germania Principes, Qui, Ubi, quando, & quomodo à me carpantur, Anonyme Sycophanta fusiùs ostende. De potissimorum n. Evangelicorum Principum gratiâ, & Clementi affectu mihi gratulor: Deumq; ut conservet illum, quotidie precor.

9. Quam Reformatorum statuum subsannationem innuas, penitus ignoro, & aquam tibi hesuram, si tantillum palliare saltem mendacium tuum conareris, indubitanter scio.

10. Qua mea sint ornamenta oris & pectoris (divinitus nimirum mihi concessa) calculo & iudicio Sacramentariorum Conviciatorum minime submitto. Inhabiles n. sunt, nec testari contra me queunt: utpote quos odio, plus quam Vatiniano me prosequi constat: L. testium. ff. de testibus. Adde, quod nominum suorum occultatione, & falsatione poenas falsatoribus irrogandas sibi accersunt, & testificatione indignos se reddunt, L. falsi nominis, ff. ad L. Corneliam, de fals.

11. Quod è Templo in curiam inverecundè irrupam, Moysi q; baculum, cum Aaronis thuribulo nefariè & deperditâ fronte confundam, tu tenebrio nefariè & deperditâ fronte mentiris: Innocentia n. mea tota Aula nostra, imò serenissimus ipse, cum splendidissimis suis consiliarijs, lubenter, quovis tempore testimonium perhibebit. Interim non interdices, quò minus, vel privatim, vel pro suggestu, quid conscientia respectu facere & liceat, & deceat, edisseram. Imò si vitam Deus prolongaverit, posthac ingratiâ Sacramentarij spiritus ferventiore Zelo conatibus Satana resistere, & vocationis meae munia, loco & tempore debito alacriter & imperterrito animo exequi pergam.

12. Intempestivè etiam dolos Sycophanta, Virum ambitione tumidum, cerebro crassum, virtutibus exillem

lem, Ecclesie destinatum, Juris Historiarumq; imperi-
 tum, & Civilium negotiorum ignarum, publicis deli-
 berationibus super sortem suam, supra ingenium in-
 teresse, audiri, magnificari. Profligata planè impuden-
 tia his me pingis Calumniator proterve coloribus, inq; thea-
 tro orbis Christiani collutulas sordibus. Elegi enim non
 magnus in mundo, sed abjectus esse in domo Dei mei,
 & ab appetitu honorum politicorum, planè abhorrens, The-
 ologico studio unice me consecravi, minimè ignorans, quàm
 contemptus ordo Theologorum vulgò haberetur. Quòd ve-
 rò præter omnem opinionem meam, in hac ipsa statione Eco-
 clestasticâ primarias Dignitates Altissimus benignè mihi con-
 tulit, & honorifico loco me dignatus fuit, non ambitioni utiq;
 meæ, sed divina exaltationi & directioni unice acceptum fe-
 ro: Neq; n. est currentis, vel volentis, sed solius DEI
 miserentis. Et licet præpotenti, ut pro lubitu vel mihi, vel
 alijs dicat: Ascende amice: ut ut ejusmodi fastigia honoris,
 & indicia divini favoris, Impij servis Christi fidelibus invi-
 deant. Neq; n. exsiccat fons liberrime Dei liberalitatis, &
 bonitatis, si maxime invidorum murmur, faciei pallor, den-
 tium stridor, labiorum tremor, & mentis furor, dies no-
 ctesq; continuetur: sed gratiam dat & gloriam Deus, fidosq;
 Doctores benedictionibus coronat.

Cerebri crassitsem non nisi excerebratus mihi objecerit. Ma-
 jora enim sunt præpotentis Dei dona & εὐνοίαν mihi concessa,
 quàm ut χρεῖστηρα debita pro ijs exolvere queam. Et in-
 gratitudinis culpam conscientia meâ incurrerem, nisi in so-
 lius Dei gloriam χρεῖσµατὰ divina predicarem. Nolo va-
 nâ me ostentare jactantiâ, sed extremam duntaxat confun-
 dere Pasquillatoris impudentiam, recensendo, quâ ingenij ve-
 locitate & felicitate olim, gratiâ Dei, prævaluerim. Vien-
 nâ adolescens duodecennis in consessu maxime Illustriora

tionem publicam, sine ulla hesitatione, memoriter recitavi,
 ipsis Calendis Januarijs, Anno 1592. VViteberga annos atas-
 tis agens decimum septimum, octavum, & decimum nonum,
 in Philosophicis, Juridicis & Theologicis, publicè &
 privatim, non opponentis tantum & respondentis, sed & sex-
 agies quinque Præsidis partes summo cum applausu Aus-
 ditorij, feliciter sustinui, totiusq; Academiæ singularem amo-
 rem, & præclarissima testimonia hoc nomine mihi concilia-
 vi, imò qui ætatis anno vicefimo primo, ad gradum Licentiæ
 in Theologia admitterer, & sequente in aulam Serenissimi
 Electoris Saxonie, Christiani II. beatiss. recordationis voca-
 rer, dignus habitus fui. Hæcne verò, & ingenium vel cere-
 brum crassum benè invicem coeunt? Nihil obstat, quò mi-
 nus ex Lyricorū Principe, lib. 2. Carm. Od. 18. dicere queam.

Non ebur, neq; aureum

Mea renidet in domo lacunar.

Non trabes Hymettiæ

Premunt columnas, ultima recisas

Aphrica: neq; Attali

Ignotus hæres regiam occupavi:

Nec Laconicas mihi

Trahunt honestæ purpuras Clientes.

At fides, & ingenij

Benigna vena est: pauperemq; dives

Me petit, nil supra

Deos lacefso, nec potentem amicum.

Largiora flagito,

Satis beatus unicis Sabinis.

Virtutum splendore malitia Calvinistica me non exuet: nec
 criminationum nubes tantillum mihi detrahet.

Ἄγετῆσ βέβαια δὲ εἰσὶν αἱ κτῆσεισ μόναι.

Uti Sophocles in Eriphyla habet, hoc est,

Virtutis sola constans perpetuaq; est possessio.

Α δ' ἀρετὴ καὶ θανῶσι λάμπει.

Virtus etiam morte peremptis lucet.

Virtus repulsa nescia sordidæ,

contaminatis fulget honoribus,

Nec sumit aut ponit secures

Arbitrio popularis auræ.

Juxta Horati. lib. 3. Od. 12.

Et nihil est, excepta virtute, quod mortali manu, & immortali animo quari possit, uti alicubi Valer Max. habet.

In jure & historijs num planè sim hospes, ij nòrunt, qui penitus me nòrunt. Domi tamen omnem, si qua a juris vel civilium negotiorum superest notitia, relinquo, nec politicis deliberationibus me immisceo: multò minùs in Politico Consilio unquam vel ullibi compareo. Prodeat, qui residuam in pectore probitatis micam habet, prodeat, inquam, & mihi in faciem, num in Consilio bellico & Politico per omnem vitam suam me viderit, imò num vel umbram meam illic conspexerit, pro conscientia sua edisserat. Nemo certe ingenuorum hominum, sat scio, quicumq; & quancumq; illi sint, affirmare hoc audebit. Meritò igitur à dicà istà conviciator abstinere, & exempla Frisij ac Ducis Parmensis omittere debuisse.

Quarere autem lubet ex te, Sycophanta impie, quid de Abiatharo Sacerdote, Ahimelechi Filio sentias, per quem explorabat Rex David, num bona ab Amalechitis malitiosè erepta, jure belli & bono omine repetere possit? 1. Sam. 30. Dic porro, quid tibi de Elisa videatur. Ad hunc tres descenderunt reges, consultum, an licitè & felici successu adversus regem Moabitarum pugnaturi sint. Solvere enim Mesa Regi Israëltarum tenebatur centum millia agnorum, & centum millia arietum cum velleribus suis.

Prævaricante autem eo fœdus, quod cum Rege Israël habebat, Joramus suppliciter Josaphatum flagitavit, inquis: Rex Moab recessit à me, veni mecum contra Eum ad prælium. Josaphatus promtè quidem annuens, Elisei tamen Prophetæ judicium pœnitenti etiam audire voluit. Jam dic obsecro ingenuè Sycophanta, an & Josaphatus peccarit, Elisei judicium, de subsidiario suo bello, pro Rege Israëlitarum requirendo, & Eliseus falcem in alienam messem miserit, bellum Anti-Moabiticum approbando, victoriamq; prædicendo, ac promittendo? Neutrum facile affirmaveris.

Si itaq; hoc rerum tempore, vel privato colloquio, vel scripto quodam Theologico Serenissimum Electorem Saxonis, cui à doncionibus sum (indignus licet) primarijs aulicis, confessionibus sacris, & Consplijs Ecclesiasticis, humilimè informem, an bonâ conscientia Casarem Augustissimum deserere possit, an verò juvare Eum ob vincula juramenti, quibus est obstrictus, teneatur, num protinus baculum Moysi cum thuribulo Aaronis me confundere clamitabis? Num alienum à professione meâ, & officio id esse ullis rationum momentis in omnes æternitates demonstrabis? Frivitus certè foret conatus, quemcunq; hac in parte, sanguinem licet ipsum Judares, impenderis.

13. Tandem benè ominari Serenissimo Saxonie Electori incipis, si me impotentia ac superbia miserabile mancipium, & post familiariorum cum Clefelio conversationem planè dementatum, tanquam victimam piacularem aulâ suâ exturbaverit.

Mitesce verò paululum Heraclite, & parcius hac mihi esse obijcienda haud gravatim disce.

A vitijs illis, quorum me mancipium vocas, totus abhorreo, & in valle humilitatis ac autæxetias lubenter subsisto.

Cum Cardinale Clefelio nulla prorsus familiarior
mihi

mibi vel Praga, vel Dresda intercessit conversatio: Petijt quidem semel atq; iterum, & seviò per Nobiles nostras suumq; Secretarium petijt, hinc cum esset, ut ipsum accederem: Sed causis motus gravissimis ab omni prorsus accessu & alloquio abstinui, quemadmodum tota Casarea, & Electoralis aula exactè novit. Imò affirmare juratò id possum, quòd per annos triginta integros, ne verbulum quidem unum cum Cardinale Klefelio commutaverim. Vide igitur, Conviciator, quàm innocens iterum abs Te vapulem! Expende animo tuo, quàm prater omne meritum familiariore cum Klefelio conversatione dementatus planè audiam. Falsissima sunt hæc mendacia, spirituq; vestro impudentiæ & crudelitatis dignissima.

Crudelitatis ideò memini, quòd piacularis instar victimæ mactationi me tuâ intercessione destinari, & deputari intelligo. Itane verò mansuetudinem, (quam alioquin tam pomposè jactatis) orbi Christiano ostenditis? Sed transeant & ista, quæ excelsò animo, non minus, quàm alia ferre, & vili pendere scio. Jam diu n. est, quòd sudem me vobis in oculis, & centrum esse contradictionis, contra quod tota Calvinistica insurgit peripheria, & quod omnes impij criminationum ac calumniarum suarum petunt lineis, perspectum habeo. Sed vitam prolongavit usq; buc altissimus, & prater multorum opinionem, ex morbis desperatissimis clementer me liberavit, in periculis quoq; presentissimis, medios inter furiosorum hominum, qui vitæ meæ insidiati fuerunt, enses & globos hæctenus potenter protexit: fortè ut porrò prælium præliet Domino, & in nomine ejus vos in primis Theomachos confundam: id quod strenuè facturum me, cum Jeŭ, ad extremum usq; vitæ halitum, sanctè promitto.

Coronidis vice, ut melius in posterum de me iudicium fieret, intermittere nec valui, nec volui. quin pauculas quas dā periodos ex testimonijs meis Academicis huc ascriberē, unde tum tibi Sycophanta, tum tua farina hominibus constet, quid de Cerebro vel ingenio meo, quidq; de studijs meis Viri Magni jam olim publicē dixerint, & pro Conscientiā testati fuerint. Sic verò D. Johannes Zangerus, Jurisconsultus celeberrimus, & Rector Academiae Vitebergensis tunc Magnus, 22. Maij. Anno 1598. de me octodecenni scripsit.

Quo nomine hunc quoq; Nobiliss. & Eruditiss. juvenem Dn. Matthiam Hoe, Nos ita complectimur nostrā benevolentia, ut aliis viris honoratis, prudentibus ac literatis diligenter eū commendare non vereamur. Singulari enim apud nos ad annos integros duos vixit morum honestate, & integritate, ac in studijs Philosophicis, & optimarum artium, imprimis verò in Theologia, quæ mater est pietatis, & omnium Virtutum fons ac fundamentum æternæ salutis, præclarā sibi acquisivit cognitionem, dum non solum publicē docentes sedulo audivit, sed & privatā diligentia evolvit interpretes Sacrarum literarum præstantissimos, horum sententias, & iudicia de gravissimis controversiis exploravit; & ad normam Veritatis direxit, publicis itē, & privatis Disputationibus non tantum interfuit, sed & ipse sæpè opponentis, sæpè Respondentis vices subeundo diligentissimè præfuit. SS. Theologiæ conjunxit etiam laudatissimum Juris prudentiæ sacratissimæ studium, in quo non minorem diligentiam adhibuit: ita ut spem minimè dubiam foveamus, eum clarissimæ suæ familie decus amplificaturum, & patrie singulari ornamento ac usui aliquando futurum esse. Nam & ingenio excellit, & naturā est amans virtutis ac æquitatis, moresq; honestos cum gravitate regit. Hæc ille. Huc pertinet Programma Rectoris Magnifici 23. Decembris Anno 99. publicè affixum. quod sic sonat:

Annos jam aliquot in vestro commilitio versatur MATTHIAS HOE, Nobilis ex Austria, quem nullis, aut certè paucis, qui vel exiguum tempus hic commorati sunt, ignotum arbitramur. Hactenus n. non vitæ solum, ac morum probitate, sed & industriā ac profectu in literis, ijs præsertim, quæ sublimi illā

Theologorum disciplinâ occupantur, ita se conspicuum fecit, ut in turbâ diutius latere minimè omnium potuerit. Is, ut etiam in Oratione Poetarum numeris adstricta, ingenium suum & protectum periclitaretur, per dies hosce præteritos, carmen de Incarnato filio Dei, Jesu Christo, privatim meditatus est, quod cum se publicè recitaturum nobis significaret, & eam sibi veniam dari peteret: Tantum abfuit, ut piam ipsius operam & conatum impediremus, ut nobis & Reipub. literariæ, atq; in primis Christianæ, hoc nomine ex animo gratulareremur, aliquos etiam in selecto illo Nobilitatis censu reperiri, qui non solum profana illa artium literarum, sed cum iisdem & Sacrosanctæ Theologiæ studia ament, tractent, & nomen aliquod in eâ curâ publicè mereri pulcrum ac laudabile existiment. Quocirca omnes, qui nobis debere se fatentur, monemus, ut ad horam à meridie primam in loco his exercitijs destinato, frequentes conveniant: & ejusmodi sive officio, sive honore testatum faciant, se non solum hisce studijs favere, sed & Doctæ Nobilitati. P.P. die XXIII. Decembris, Anno Christi CIO. IO. IC.

Sequente Anno seculari d. 17. Februarij, Academia VVitebergensis publicè affixo Programmate inter alia hoc de me testimonium perhibuit:

De eo Luthero, cras horâ nonâ in Auditorio majori verba facturum est Matthias Hoe Nobilis Austriacus, *cujus Ingenium, eruditio, & pietas Nobis & toti Academia jamdiu probata, non in uno genere doctrinarum & specimen cunctæ juventuti, & in primis Nobilitati facta est.*

Hisce ante Annos undeviginti Rector & Corpus totum Professorium coram universo cœtu Academico me ornavit elogijs, qualia ingenti numero ac pondere plura longè & ampliora producere possem, nisi modestiam meritò dissuadere id meam, & ruditatis ac extremae infantie à Sycophanta mihi objectæ suspicionem, partim ob tot luculentos, & prolixos meos Commentarios, scriptaq; tam Polemica, quam Didactica, partim propter officij & laborum per annos novendecim rectam, atq; superioribus approbatam administrationem, apud cordatos, & bonæ indolis homines applausum languidiorum obtenturam sperarem. Et mirum profectò mihi accidat, nisi utraq; auris tibi Sycophanta Anonyme nunc tinniat, imò nisi & conscientia ipsa pungat & mordeat. Nôsti n. impunes hîc & illic non evadere, qui deliberatò & malitiosè vel humanos Joves atrociter incessunt, vel unctos Domini exquisitissimis criminationibus & mendacijs affligunt. Atq;

Atq; hæc ad scriptum virulentissimum responsa sufficiant. Palpare for-
tassis conviciator poterit, Et nobis hastas teretes Clypeosq; rotundos,
Tum Galeas, tum thoraces procul igne micantes.

Ad Te jam Nobilissime & splendidissime Domine Grunthali,
post longum diverticulum redeo, & gratiâ fac beneficio Bohemorum
obtinere Te Spiritum precarium, uti Pasquillator scribit, effusè ri-
deo. Anne ergò in manibus hominum, & non in manu Dei sunt sortes
nostræ? Ergòne Bohemi vitam gratiâ suâ & beneficio prolongare possunt:
Vide obsecro stultitiam & insaniam calumniatoris. Nisi fortè eò alludat,
quòd vitam innocenti Tibi, latronum instar, violentè Aliquis adimere, &
manus suas sanguine justî conspurcare valuissent, si voluissent. Neq; verò
sic etiam Spiritum ex gratiâ Bohemorum precarium obtines. Cùm potius
soli divine directioni, & animarum gubernationi acceptam ferre eam debes:
Jehovah n. ora Leonum obturavit, quò minus tibi nocere potuerint. Veni-
am autem Epistolæ tum prolixioris, tum severioris officiosè peto. Durus n.
nodus, durum quæsit cuneum: & digni sunt protervi ac efferati isti homi-
nes, quibus juxta Spiritus S. præceptum duplicia reddantur.

Bene in Domino Jesu vale, & pro Lege, Rege, ac Grege imposterum et-
iam fortiter militare non desine.

Dab. Calendis Januarijs, Anno quem tibi tuisq; cum multis sequentibus
precor felicissimum, quo regnat FERDINANDVS Verè SECUNDVS.

T. Nobiliss. Dominat.

Observantissimus.

D. Hoc.

F I N I S.

lpare for-
otūdos,

unthali,
emorum
effusè ri-
unt sortes
possunt :
ò alludat,
imere, &
Neg, verò
um potiùs
um debes :
nt. Veni-
Durus n.
isti homi-

sterum et-

quentibus
7s.

. Hoc,

ULB Halle 3
004 800 761

VDA7

h. 33, 40³⁹

SE

a

Dn.

Voi

S. C

Ex

Et

Co

S. M

dam,

MUM

Ele-

chal, in

orali Bel-

li, Nec

di

BIBLIOTHECA
PUNICKAVIA

sedma-

de,

& prostat

3

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK
HALLE
(SAALE)

V c
3835

